

= *Matijas Baković* =====

Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu

matbakovic@gmail.com

UDK 811.164.42:[004.738.12:352/354(497.6)“2011/2014”

811.163.42'26'27(497.6)“2011/2014”

Stručni članak

STATUS HRVATSKOGA JEZIKA NA MREŽNIM STRANICAMA SLUŽBENIH INSTITUCIJA U BIH OD 2011. DO 2014. GODINE

Sažetak

U radu će se prikazati položaj i status hrvatskoga jezika na mrežnim stranicama službenih institucija u BiH i istražiti će se njegove mijene. Provjerit će se koliko „hrvatski“ jezik na mrežnim stranicama bosanskohercegovačkih institucija odstupa od jedinstvene jezične norme hrvatskoga jezika, a koju i bosanskohercegovački Hrvati prihvaćaju kao svoju. Izlaganje počiva na dvama vremenski odvojenim istraživanjima: jedno je provedeno 2011. godine, a drugo u travnju 2014. Upozorit će se na nužnost drukčijega pristupa pri kreiranju i implementiranju sadržaja hrvatskih inačica državnih internetskih stranica i na prijeku potrebu stručne suradnje između administratora pojedinih stranica i jezikoslovnih stručnjaka. Iz dvaju promatranih razdoblja također se može iščitati koliko je i je li uopće bosanskohercegovačko društvo u posljednje tri godine napredovalo u svojoj multikulturalnosti.

Ključne riječi: hrvatski jezik, službeni jezik, mrežne stranice, institucije Bosne i Hercegovine

THE STATUS OF CROATIAN LANGUAGE ON WEB PAGES OF THE OFFICIAL INSTITUTIONS IN BH FROM THE YEAR 2011 TO 2014

Abstract

The paper shows the position and the status of Croatian language on web pages of the official BH institutions and it aims at exploring its changes. We shall check the degree of diversion of the „Croatian“ language from the unique language norm of the Croatian language, which BH Croats accept as their own. The paper is based on two surveys: the first one was conducted in 2011 and the second one in April 2014. It will be emphasised that there is a necessity for a different approach when creating and implementing the content of Croatian official internet pages. There is a strong urge for a professional cooperation between administrators of some pages and linguists. From the monitored time span it is visible how much, if at all, BH society has improved in its multiculturalism.

Key-words: Croatian language, official language, web pages, institutions of Bosnia and Herzegovina

Uvod

Izgled i jezik službenih mrežnih stranica bosanskohercegovačkih državnih institucija i njihovih službenih dokumenata trebao bi reprezentativno predstavljati sva tri naroda i njihove književne jezike. Na žalost, odnos vlasti i vladajućih prema hrvatskome jeziku u poslijedaytonskoj BiH, u odnosu na političku podjelu zemlje na dvije teritorijalne cjeline za tri naroda, polako se vraća na predratno vrijeme, u razdoblje SFRJ, u kojem se težilo stvoriti „jedinstveni bosanskohercegovački jezički izraz“. Pokušaj stvaranja jedinstvenoga bosanskohercegovačkoga jezičnoga standarda nije novija pojava i datira još s kraja 19. stoljeća kada ga je pokušao ostvariti austrougarski upravitelj Bosne i Hercegovine Benjamin Kallay. Da ta težnja ni danas nije nestala, pokazat će se u ovome tekstu.

U njemu će se opisati položaj i status hrvatskoga jezika na mrežnim stranicama službenih institucija u Bosni i Hercegovini i istražiti će se njegove mijene. Provjerit će se koliko taj „hrvatski“ jezik odstupa od jedinstvene hrvatske jezične norme, a koju i velika većina bosanskohercegovačkih Hrvata¹ prihvaća kao svoju. Izlaganje počiva na dvama vremenski odvojenim istraživanjima: jedno je provedeno 2011. godine, a drugo u travnju 2014.

Istraživanje provedeno 2011. godine pokazalo je da ravnopravnost konstitutivnih naroda i jezika na istraženim mrežnim stranicama² bosanskohercegovačkih državnih institucija počiva samo na izvanjskoj, kozmetičkoj razini, dok je malo dubljim promatranjem lako vidljivo da je riječ tek o lošoj „fasadi“ koja prekriva pukotine cijeloga bosanskohercegovačkoga društva. Većina obuhvaćenih stranica uredno donosi izbornike s trima službenim jezicima BiH³ (često i uz englesku verziju), ali nerijetko i već početnim pregledom tih izbornika ostajemo zbunjeni sadržajem koji isporučuju.

1. Agencija za državnu službu BiH

Mrežne stranice Agencije za državnu službu Bosne i Hercegovine omogućavale su 2011. godine izbor prikaza na „hrvatskome“. Prikazan idiom popunjen je riječima kao *newsletter*, *sitemap*, *login*, *helpdesk*⁴ pa je isprva vrlo teško odrediti o kojem je jeziku riječ. Ipak, daljnjim uvidom u leksik u kojem se nalaze riječi *organizacioni*, *opšti*, *finansijski*, *zvanični*, *saopštenje*, *konkursi*, *obezbjedivanje* i sl. postaje jasno da, iako smo u izborniku odabrali hrvatski jezik, nije riječ o hrvatskome, odnosno, da je tu vrlo malo hrvatskoga. Nazivi mjeseci

¹ Autor ostavlja autonomno pravo dijelu hrvatskih književnika podrijetlom iz BiH (ali i svima drugima koji se služe hrvatskim jezikom) da u svom književnom izričaju koriste oblike i izraze netipične za hrvatski standard.

² Riječ je o stranicama Agencije za državnu službu BiH, Agencije za državnu službu F BiH, Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete, Zastupničkog doma i Doma naroda Parlamenta F BiH, Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke i Ureda visokog predstavnika u BiH (OHR).

³ Uz nazive hrvatski i srpski jezik te bošnjački, koji i Hrvati i Srbi upravo tako nazivaju, u radu će se često koristiti i izraz bosanski jezik (tako ga imenuju sami govornici, što naravno nas ne obvezuje) jer tako stoji na svim promatranim stranicama. Objašnjenje o tome kako je došlo do toga da i u hrvatskome prijevodu Ustava Federacije BiH stoji naziv bosanski jezik vidjeti u tekstu: Ivo ŽANIĆ, „Hrvati, Hrvatska i bosanskohercegovačko jezično pitanje“, *Gordogan*, Zagreb, god. III. (VI.) 2005., br. 50. (22.), str. 69. – 88.

⁴ Više u tekstu: Matijas BAKOVIĆ, „Hrvatski jezik na službenim mrežnim stranicama bosanskohercegovačkih državnih institucija“, *Jezik*, Zagreb, god. LVIII., 2011., br. 5., str. 185. – 191.

bili su (2011. godine) *avgust, septembar, decembar...* iako je na dnu same stranice pisalo da je ažurirana u *rujnu 2009. godine*. Da situacija nije mnogo bolja ni 2014., pokazuje tekst javnoga natječaja s hrvatske inačice stranice koji je pun *konkursa, saradnika, organizovanog kriminala...* Na dnu stranice nalaze se poveznice na prijavne obrasce na svim trima jezicima. Iako je sam prijavni obrazac na korektnom hrvatskom jeziku (u odnosu na samu stranicu), nalazimo pod „Izjave“ izraze poput *povinovati se naredbi, izjavljujem da prihvatam, pravosnažna sudska presuda, međunarodni tribunal u Hagu* i sl.

U skladu s tim na početnoj se stranici, u „Glavnom meniju“, nalazi i polje „Newsletter“ (isto kao i 2011.), ali nema više, u odnosu na 2011. godinu, *help-deska*. Novost je i u donjem lijevom kutu pozicionirana slika s „Opštim informacijama“ i „Informacijama za konkurse“ s pripadajućim brojevima telefona.

Izbornik „O nama“, podizbornik „Poslovi Agencije“ u formatu PDF donosi „Strateški plan razvoja za period 2014. – 2017. godina“. Iako na naslovnici stoji *februar/veljača 2014. godine*, u daljnjem se tekstu sustavno ne poštuju norme hrvatskoga jezika i njegove posebnosti pa se rabe izrazi *savremeni, saradnja, takođe, sistem, zainteresiranim licima, informaciono-komunikacionih tehnologija, svom domenu rada, učešće u konkursnim procedurama, finansijskog poslovanja* (sve iz „Uvoda“).

U izborniku „Konkursi“, između ostalog, možemo pročitati sljedeće:

(...) Obzirom da sistem nije automatiziran u toj mjeri, može se desiti da se neki konkurs čiji je rok za prijave već istekao još uvijek nalazi u ovoj kategoriji. Jedini validni rok za prijave na konkurs naveden je u tekstu samog konkursa.

(...) U skladu sa Odlukom o uslovima i načinu prijema pripravnika VII stepena stručne spreme u radni odnos u institucije Bosne i Hercegovine, Agencija na svom web sajtu objavljuje samo tekst konkursa, ne i pozive i rezultate konkursne procedure koju sprovodi institucija koja prima pripravnike.

Krajem listopada 2014. iznova je provjereno stanje na stranicama opisanim u radu iz 2011. Odabran je najnoviji *Interni oglas za popunjavanje radnih mjesta državnih službenika u Direkciji za koordinaciju policijskih tijela Bosne i Hercegovine* objavljen 21. listopada 2014. u čijem tekstu stoji:

Na osnovu člana 19. stav (1) i člana 20., a u vezi sa članom 31. stav (1) Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine (...)

Daljnji je tekst oglasa u sličnom tonu i pisan istim jezikom s izrazima *saradnik, učestvuje, uslovi, poţnavanje rada na računaru, personalni dosije...*

2. Agencija za državnu službu Federacije BiH

Druga Agencija istoga imena, no ograničena na Federaciju Bosne i Hercegovine, za razliku iz 2011. godine kada je imala izbornik s različitim jezicima, sada (2014.) ne donosi taj izbornik i odmah uvodi na stranice s bošnjačkim jezikom. Istina, u lijevom kutu postoji izbornik s bošnjačkim i engleskim jezikom (moderno ilustriran zastavama), ali ostalih službenih jezika nema, iako je 2011. postojao izbornik s jezicima prije ulaska na samu stranicu. Ipak, ručnom promjenom jezika u adresnoj traci s „ba“ na „hr“ dolazimo na nekakvu, poluslužbenu, inačicu hrvatske stranice (no koliko bi prosječno internetski pismenih ljudi to znalo izvesti?!). Ta se promjena najviše očituje u izbornicima, ali je i dalje sve jednako loše. Novost je da je u formularu „Ankete“ *uopšte* zamijenjeno i sad imamo *uopće*, ali je *newsletter* ostao. Uistinu bi iluzorno bilo očekivati da se status hrvatskoga jezika na takvoj stranici poboljšao u posljednje tri godine kada su i izbornici reducirani na „domaći“ (bošnjački) i „međunarodni“ (engleski) jezik sporazumijevanja. Zato ne čudi što je i „Vizija“ i „Misija“ te Agencije ostala ista s istim izrazima kao što su *saopćenja, obvezbijediti, učešća* i sl.

3. Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete

Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete, s jezičnoga gledišta, nudi korektnije uređene stranice (i 2011. bile su bolje u odnosu na prethodno spomenute agencije). No da ne bismo zaboravili gdje se nalazimo, podsjećaju nas izbornici „Novosti“ gdje nalazimo podizbornike: „Aktuelnosti“, „Saopćenja za javnost“ i „Natječaji i tenderi“, a izbornik „Kvalitet“ donosi „Popis eksperata“ i „Obuke eksperata“.

Iako nas odlaskom u podizbornik „Saopćenja za javnost“ odmah dočekuje naslov „Priopćenja“, oduševljenje je kratka daha jer već u odabranim priopćenjima nalazimo miješanje naziva mjeseci *maj, oktobar, rujan, listopad* (riječ je o četirima različitim priopćenjima iz listopada 2014. godine). Kako bismo

lakše objasnili i dočarali rabljen jezik, donosimo dio teksta iz priopćenja od 2. listopada:

(...) Stručnjaci angažirani na kraći vremenski period, Dietlinde Kastelliz, šef Odjelenja za preglede i konsalting Agencije za osiguranje kvalitete i akreditaciju Austrije (AQ Austria), i Almir Kovačević, stručnjak za pitanja osiguranja kvalitete u visokom obrazovanju, dali su informacije o tome zašto je obuka povjerenstava stručnjaka važna, šta ona treba da obuhvata, kakva znanja, vještine i kompetencije treba da obuhvata, te kako materijali za obuku i njena struktura treba da se izgrade kako bi bili relevantni i korisni. (...)

(...) Za kraj su učesnici radionice obaviješteni o mogućnosti organiziranja promatračkih misija za predstojeće postupke akreditacije, baš kao i učesnici prve radionice prethodnog dana.

Na kraju oba događaja najavljeno je da se sljedeće radionice u sklopu Aktivnosti 4. 1. planiraju između 15. i 19. prosinca 2014. godine, te da bi trebalo da uključuju istu grupu aktera.

Korektniji i bolji hrvatski jezik, u odnosu na prijašnje izvješće ove agencije (vidjeti rad iz 2011.), nalazimo u *Izvjješću* za 2012. godinu (prihvaćeno u svibnju 2013.), a pogotovo bolje od jezika mrežnih stranica Agencije za državnu službu Federacije BiH. Upada u oči *budžet* umjesto proračuna, plan *korišćenja* godišnjih odmora (umjesto korištenja), *odštampana*, *takođe*, *učestvuju*, te *januaru* (iako uglavnom piše siječanj, veljača, listopad, što ide u prilog da je original napisan na drugom jeziku, a da se onda prebacivalo na hrvatski uz pojedine pogriješke i propuste). Uz sve manjkavosti, riječ je ipak o jezično boljoj stranici, a kao zanimljivost može se istaknuti da je sjedište Agencije u Banjoj Luci.

4. Zastupnički dom i Dom naroda Parlamenta Federacije BiH

Stranice Zastupničkoga doma (u izborniku stoji Predstavnički) Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine jezično su urednije i s vrlo dobrim hrvatskim standardom, iako i ovdje, naravno, postoje izrazi poput *saopćenja*, za razliku od stranica Doma naroda koje gotovo da i ne postoje na hrvatskome jeziku (iako nas izbornik nastoji uvjeriti u suprotno)⁵. Da bismo dobili stranicu na

⁵ Ako na početnoj stranici izaberemo hrvatski jezik i odaberemo Dom naroda, stranica automatski prelazi na verziju sa *saopćenjima*, *aprilima*, *konkursima* i *vanrednim sjednicama*, a ako pak u desnom gornjem kutu ponovno odaberemo izbornik s hrv. jezikom, tada nas stranica prebaci na izbornu polje „O Domu naroda“. Ista je stvar i sa srpskim jezikom (samo na ćirilici) što nesumnjivo pokazuje da zapravo stranica postoji na samo jednom jeziku, neovisno o početnom izboru jezika – bosanskom

hrvatskome jeziku, nije dovoljno odabrati izbornik s hrvatskim, nego se mora primijeniti „stari“ trik i u adresnoj traci umjesto oznake „bos“ upisati „hrv“ pa tako imamo u „Usvojenim propisima“ listu zakona (pod prvim rednim brojem⁶) kao npr.:

Proračun Federacije Bosne i Hercegovine za 2007. godinu (ZD – 30. 3. 2007. god., DN – 2. 4. 2007. god.), „Službene novine FBiH“, broj 25/07.

Ako vratimo oznaku na „bos“, pojavljuje se sljedeći tekst:

Budžet Federacije Bosne i Hercegovine za 2011. godinu – 1. Van. sj. – 26. 3. 2011., „Službene novine Federacije BiH“, broj 14/11.

Promatrajući sve ispisane zakone, lako se uočava da se hrvatska inačica nije mijenjala ni nadograđivala novijim zakonima od 2010. godine, a nema ni poveznice na navedene propise, dok je bošnjačka ažurirana (donosi popise zakona sve do srpnja 2014. godine), a ima i poveznice na zakone i propise (naravno na bošnjačkom jeziku). S obzirom na to da je riječ o Domu naroda Federacije Bosne i Hercegovine, najblaže rečeno riječ je o skandalozno uređenoj stranici, a pogotovo kada se uzme u obzir da su stranice Zastupničkog doma istoga Parlamenta pisane vrlo dobrim hrvatskim standardom.

5. Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke 2014., kao ni 2011. godine, još uvijek nema izbornik s jezicima pa se svi dokumenti i podatci donose na jednom „neimenovanom“ jeziku⁷. Već je i iz samoga naziva ministarstva (*nauke*) jasno na kojem su jeziku stranice i komu je namijenjen njihov sadržaj. Više od milijun posjetitelja tih stranica (2011. godine bilo je nešto više od 460.000 pregleda) dovoljno govori da je nužna i njihova inačica na hrvatskome jeziku. Iako nema hrvatskoga jezika, uredno postoje veze na društvene mreže *Facebook*, *You tube* i *Twitter*. Početnom stranicom, naravno, dominiraju oblici

(ovo se vidi i po tome što kad odaberemo bosanski jezik – stranica ostaje nepromijenjena u odnosu na tzv. hrvatsku verziju).

⁶ U hrvatskoj inačici stoji *Usvojeni zakoni po žurnom postupku*, dok u bošnjačkoj piše *po hitnom postupku*.

⁷ Ovo je još čudnije kada se zna da je sjedište Ministarstva u Mostaru.

poput *konkursi, finansiranja, učešća, naučna usavršavanja* i sl. dok u izbornicima stoje „Sekretar Ministarstva“ te razni *sektori* (od predškolskoga obrazovanja do *nauke*). Ilustracije radi, o kakvu je i čijem jeziku riječ pokazuje izbornik „Dokumenti“ pod kojim se nude poveznice na propise i zakone⁸ na samo jednom jeziku (opet je sve puno *akcionih planova, podsticanja i saradnje*), iako u uvodu stoji:

Bosna i Hercegovina teži izgraditi društvo utemeljeno na znanju, istovremeno omogućavajući i razvoj punih potencijala svakog pojedinca. U taj proces nužno je uključiti sve društvene, socijalne, ekonomske i političke aktere, i kroz pristup aktivne koordinacije izgraditi partnerski odnos među njima, uz uvažavanje cjeloživotnog učenja i historijskih, kulturnih i tradicijskih vrijednosti svih ljudi koji u njoj žive. (istaknuo M. B.)

Ne zalazeći u političku korektnost ovdje prenesena citata, a riječ je jedino o političkoj korektnosti, stvarnost je, kao što smo vidjeli, nešto posve drukčija i tih zajamčenih prava na stranicama Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke nema.

6. Ured visokog predstavnika (OHR) u BiH

Stranice Ureda visokog predstavnika (OHR) u Bosni i Hercegovini bile su 2011. godine korektnije s jezičnoga stajališta (iako su i one odavale niz mana i princip *copy/paste*), ali čini se da je i njihov razvitak u međuvremenu stao i ostao sličan onomu otprije tri godine. To se najbolje primjećuje u tekstovima odluka koji, iako smo na hrvatskoj inačici stranice, preusmjeravaju na engleski jezik i tekstove prenose u originalu. (Isti je slučaj i s bosanskom/bošnjačkom i srpskom verzijom. Je li riječ o slučajnosti ili je jednostavno i OHR shvatio da je jednostavnije donositi originalne dokumente na engleskom jeziku?!) Zanimljivo je da je u priopćenju visokog predstavnika od 7. travnja 2014. godine u hrvatskoj inačici napisano *otcijepiti* (dva puta), a u bošnjačkoj *odcijepiti* premda su ostale riječi kao npr. *vjerojatno/vjerovatno, umirovljenici/penzioneri, obitelji/porodice, susjedi/komšije* dobro raspoređene. Iako se 2011. godine dio o visokom predstavniku i njegovu zamjeniku prikazivao prvenstveno na bošnjačkom jeziku (zapravo je bilo riječi o stranicama na engleskom jeziku

⁸ Izabran je dokument koji pokazuje „Strateške pravce razvoja obrazovanja u Bosni i Hercegovini sa planom implementiranja, 2008. – 2015.“

na kojemu su svi izbornici, ali su životopisi doneseni na bošnjačkom), sada stranice prvo preusmjeravaju na životopis s engleskim jezikom.⁹ Stagnacija je vidljiva i u novopriloženim odlukama jer kad odemo na podizbornik „Priopćenja za javnost“ sve su novije objave donesene na engleskom i s poveznicom na bosanski jezik.

Zaključak

Uspoređujući položaj hrvatskoga jezika 2011. i 2014. godine na službenim stranicama bosanskohercegovačkih državnih institucija, uočljivo je da se situacija nimalo ne mijenja, odnosno, ako je i došlo do kakvih promjena, one su nepovoljnije za hrvatski narod i njegov jezik. Gotovo na svim stranicama (izuzev Zastupničkog doma Parlamenta Federacije BiH) vidna je stagnacija ili čak i daljnji trend opadanja kvalitete tekstova na hrvatskome jeziku. Tako su izbornici posjećenih stranica uglavnom ostali jednaki kroz sve tri godine, a tekstovi koji se donose u pripadajućim poveznicama na bošnjačkom su jeziku (npr. Dom naroda). Postavlja se pitanje kako promijeniti ovakvu praksu u kojoj se i ono malo tekstova s hrvatskim predznakom donosi metodom *copy/paste* s bošnjačkoga jezika (misleći valjda da će izrazi poput hrvatskih naziva mjeseci ili što češće uporabe riječi *uopće* uvjeriti prosječne hrvatske govornike da je to njihova zajednička baština uz *konkurse, ombudsmene, newslettere, finansije i zvaničnike*). Činjenica koja se ne smije zanemariti i koja najbolje svjedoči o tome koliko je važno imati stranice na hrvatskome jeziku jest brojka od više od milijun posjetitelja (teško je povjerovati da su svi bili Bošnjaci) stranici Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke.

Posve opravdano možemo postaviti pitanje zašto je hrvatski standardni jezik na službenim mrežnim stranicama bosanskohercegovačkih državnih institucija na tako niskoj razini. Je li riječ tek o neurednosti i neorganiziranosti ili se iza svega krije nešto drugo, nemoguće je odlučno utvrditi, ali je iz priloženoga posve jasno vidljiva tendencija još većega dokidanja hrvatskoga

⁹ Nakon više pokušaja pristupanja hrvatskim inačicama, uočava se da je riječ o tehnički loše izvedenim stranicama jer ili prelaze na bošnjačku ili na englesku verziju. Čini se da je problem donekle riješen (listopad 2014.) jer se sada može pristupiti hrvatskomu dijelu teksta o visokom predstavniku, ali je potom nemoguće prebaciti na bilo koji drugi jezik. Ipak, pristupom dijelu stranice o novome zamjeniku visokog predstavnika, vidljivo je da je ona na hrvatskom jeziku jer je novijega datuma nastanka.

standarda i zamjenjivanje istoga s „prihvatljivijim“, zajedničkim, varijantama i drugim dvama narodima. Taj i takav „jedinstveni jezički izraz“ (ovaj put pod pokroviteljstvom nekih dijelova međunarodne zajednice¹⁰ i njihova viđenja „bhs“ jezika) trebao bi biti dovoljno sličan već postojećim standardima hrvatskoga i srpskoga jezika kako bi bio što lakše prihvaćen, ali i dovoljno različit od tih standarda pa bi se i oni, eventualno, s vremenom rastopili i slili u taj širi, zajednički i nikad napušten surogat. Protiv takvih namjera moguće je boriti se jedino sustavnom suradnjom jezikoslovnih stručnjaka iz Republike Hrvatske, s jedne strane, i Mostara kao jedinoga sveučilišta s hrvatskim predznakom u BiH s druge strane. Upravo bi se hrvatski jezikoslovci iz Bosne i Hercegovine trebali više angažirati u smjeru i oko smjera kojim ide hrvatski standardni jezik u Republici Hrvatskoj i pripomoći u njegovu daljnjem usmjeravanju kako ne bi dolazilo do još većih razlika, a samim time stabilizirati i hrvatsku normu u BiH. Ne treba tražiti krivce za ovakav položaj hrvatskoga jezika samo kod drugih, već se treba zapitati koliko sami možemo pridonijeti promjeni nepovoljna stanja. Na žalost, bosanskohercegovačka stvarnost (potpomognuta političkim lutanjima međunarodne zajednice) ne ide na ruku znanstvenom i kulturnom napretku pa je i jezično pitanje gurnuto na rub i jedino se dovodi u žarište zbog dnevnih politikantskih namjera što u konačnici uvijek proizvodi više štete nego koristi.

¹⁰ Npr. Konferencija *Jezička/e politika/e u Bosni i Hercegovini i njemačkom govornom području* iz ožujka 2011. godine u Sarajevu koju su organizirala veleposlanstva Republike Austrije, Švicarske i njemački Goethe Institut za Bosnu i Hercegovinu nakon koje su izdali zbornik radova pod istoimenim naslovom (*Izdanje na bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku* (Sarajevo, »novembar 2011.«). Pojedini su sudionici konferencije (npr. Drago Tešanović i Mirjana Vlajisavljević) poslije za medije izjavili da je cilj konferencije bio stvaranje jednoga zajedničkoga jezika za područje bivše Jugoslavije (vidjeti: http://www.rtv.rs/sr_lat/region/bih-nemci-prave-novi-jezik-na-stetu-srpskog_247569.html).

Da nije sve ostalo samo na konferenciji, dokaz je (i izravna posljedica te konferencije) *Pravopisni priručnik bosanskog/hrvatskog/srpskog jezika sa osnovama gramatike* autora Hadžema Hajdarevića i Aide Kršo objavljen 2013. godine u Sarajevu (zanimljivo je da je recenzent bio jedan Hrvat, profesor Josip Baotić, dok od predstavnika Srba „nisu uspjeli nikoga angažirati“ (više na: <http://www.vecernji.ba/zajednicki-pravopis-podvala-612789>).

Sve ovo je u hrvatskoj javnosti prošlo gotovo nezamijećeno što bi moglo značiti (uz već prije Srbiji i BiH darovane prijevode pravnih propisa EU) da je i hrvatska politička elita blagonaklona istom ili sličnom projektu. Kad se uzme u obzir da ni hrvatski političari u BiH nijednom prilikom nisu, ne računajući političke igre oko televizijskoga kanala na hrvatskome jeziku, ukazali na problematičan status hrvatskoga jezika na stranicama agencija i ministarstava u kojima i sami rade, onda je posve jasno zašto stranci kreiraju jezičnu politiku na ovim prostorima (ili kako je danas popularno reći *regiji/regionu*).